

Natuurontwikkeling De Benedictus inrichting fase 1

Projectplan

Stichting Duurzaamheidsvallei

Inhoud

Achtergrond Duurzaamheidsvallei	3
Inleiding	4
1 Huidige situatie	5
1.1 Gebruik	5
1.2 Uitgevoerde onderzoeken / uitgangssituatie	6
1.3 Huidige natuurwaarde	6
1.4 Natuurbeheerplan	6
1.5 Bestemmingsplan	7
1.6 Hoogteligging AHN4	7
2 Toekomstige situatie	8
2.1 Invulling Ambitietype	8
2.2 Inrichting	9
2.3 Beheer	11

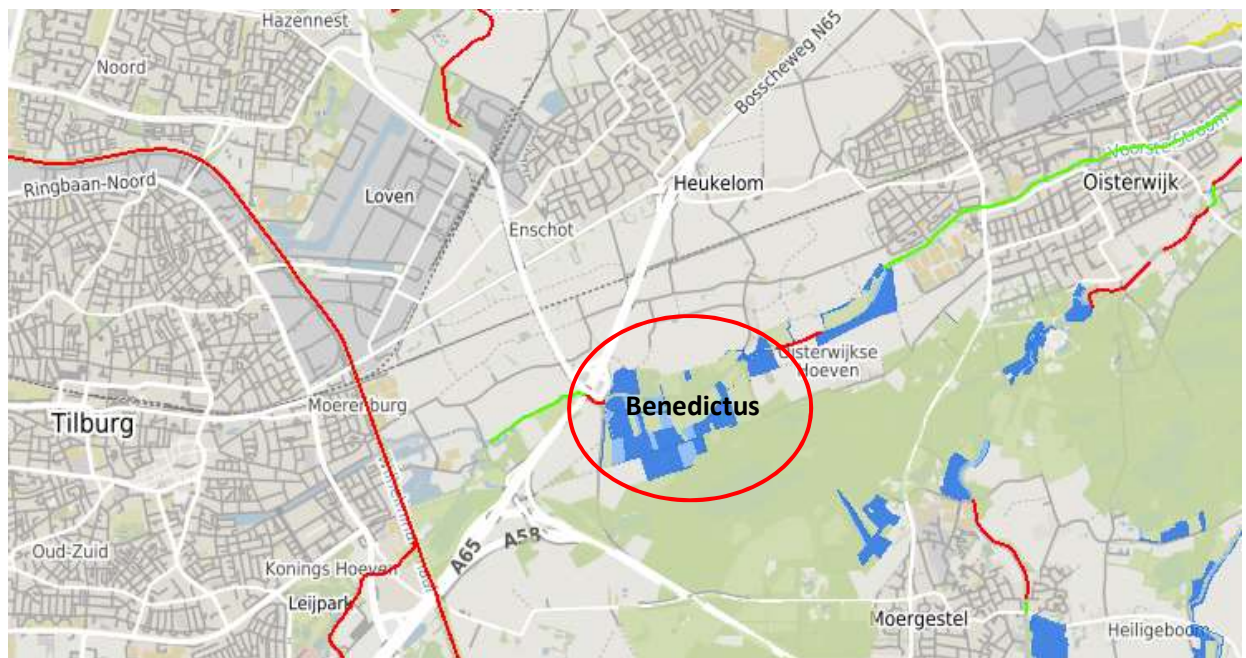
Achtergrond Duurzaamheidsvallei

De Stichting Duurzaamheidsvallei is opgericht op 6 januari 2014 met als doelstelling om binnen het stroomgebied van de Voorste Stroom (kerngebied Moerenburg Heukelom):

- duurzaamheidsidealen te realiseren
- educatie te stimuleren voor alle geledingen van de maatschappij en onderwijs in het bijzonder
- een toeristisch/recreatief gebied te ontwikkelen
- cultuurhistorische projecten te ontwikkelen

Eén van onze duurzaamheidsidealen is het ontwikkelen en in stand houden van een rijk landschap met ruimte voor natuur, cultuurhistorie én vormen van landbouw die hier niet mee botsen.

In het gebied De Benedictus gelegen tussen Tilburg en Oisterwijk willen Stichting Duurzaamheidsvallei en Groenontwikkelfonds Brabant (GOB) in samenwerking met de belanghebbenden uit het gebied komen tot een afronding van Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Inleiding

De samenwerking tussen Stichting Duurzaamheidsvalei en het Groenontwikkelfonds Brabant heeft geresulteerd in de toestemming om een aantal percelen van provincie Noord-Brabant in te richten. Dit is geformaliseerd met de gebiedsbrief van 27 juli 2021 (bijlage 1). Met deze inrichting zullen een aantal aanliggende grondeigenaren meeliften. Samen geven we een boost aan de verdere realisatie van NNB in De Benedictus.

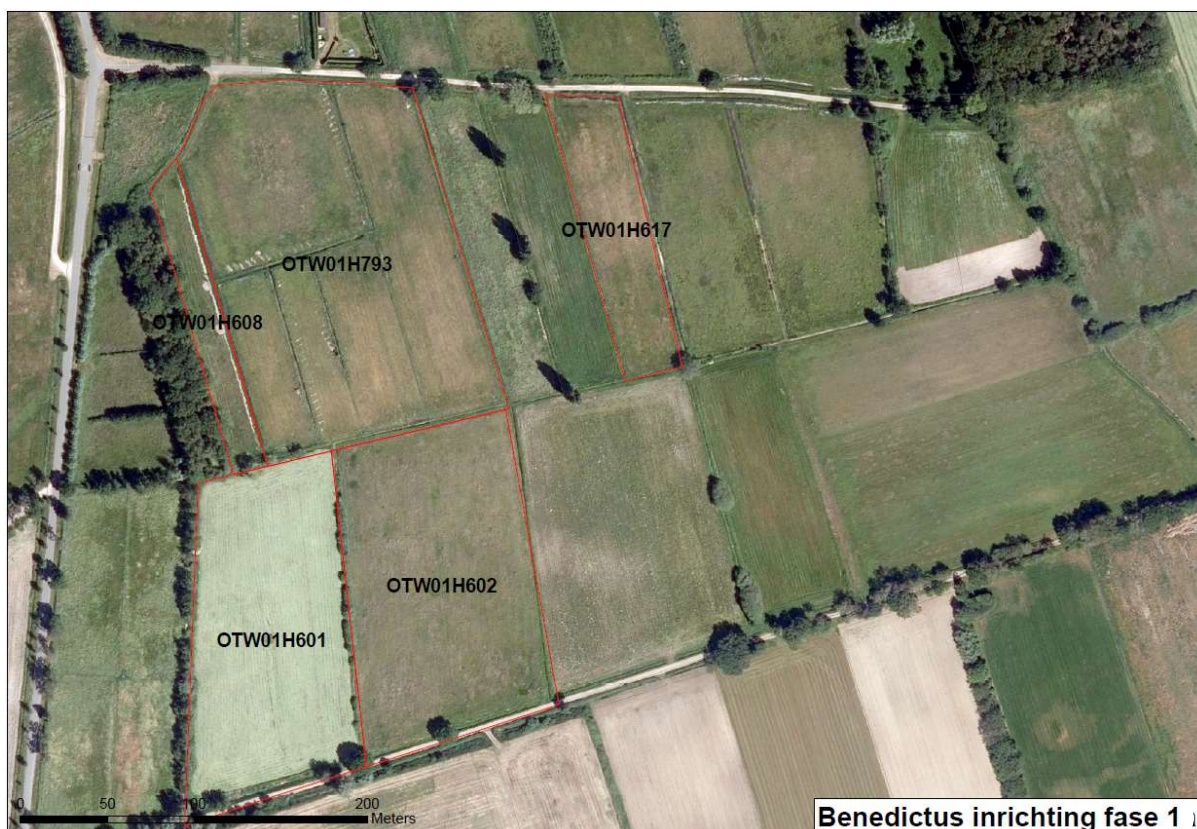
De percelen die in dit blok worden ingericht hebben we verdeeld over 2 subsidieaanvragen bij het GOB. De groene percelen op de onderstaande kaart zijn opgenomen in deze aanvraag. Dit zijn enkele percelen die in eigendom zijn van de provincie en 1 perceel in eigendom van een particulier (Familie Hooijen).

Voor de oranje percelen die eigendom zijn van derden (gemeente Tilburg en Brabants Landschap) zijn de afspraken nog niet rond. Omdat we in het plantseizoen van 2021-2022 willen starten met aanplanten wachten we hier niet op en wordt voor deze percelen een losse aanvraag ingediend.

De Voorste Stroom ligt circa 100 m ten noorden van de percelen in deze aanvraag. De stichting streeft naar een voorspoedige uitvoering van het beekherstel. Hiervoor is de samenwerking gezocht met Waterschap De Dommel.

1 Huidige situatie

1.1 Gebruik

Perceel	Kad. opp. m2		Huidige en historisch gebruik
OTW01H608	3.660	Grasland	Deze percelen worden sinds 2017 door de provincie verpacht met voorwaarden die aansluiten op de gewenste omzetting naar natuur. De percelen 608 en 793 zijn voor zover bekend, na ontginning, enkel gebruikt als grasland en nooit zwaar bemest. Perceel 617 is in het verleden deels met zand opgehoogd en daardoor hoger gelegen dan de omgeving.
OTW01H793	28.855	Grasland	
OTW01H617	6.250	Grasland	
OTW01H601	17.550	Grasland	Dit perceel is eerder afgewaardeerd met subsidie vanuit de SKNL. Sindsdien is het beheer gericht op verschraling. Inrichting heeft niet plaatsgevonden. Het beheertype is vochtig hooiland. Dit ambitietype is realistisch als de waterhuishouding verbeterd wordt.
OTW01H602	19.270	Grasland	Sinds 2017 door de provincie verpacht als grasland met beperkende voorwaarde. In het verleden ook in gebruik geweest voor akkerbouw.
Eindtotaal	75.585		

1.2 Uitgevoerde onderzoeken / uitgangssituatie

Voor het gebied is een (beknpte) LESA uitgevoerd (bijlage 2). Deze bureaustudie, aangevuld met een aantal grondboringen, geeft ons inzicht in het systeem. Hierdoor kunnen we betere keuzes maken bij het bepalen van de natuur ambitie, cq. de vertaling van zoekgebied naar ambitietype.

Om de bevindingen uit de LESA met bevindingen uit het veld te onderbouwen is veldonderzoek gedaan naar de kwaliteit van het oppervlaktewater. Op basis van de visuele waarnemingen aangevuld met metingen van EGV en pH is een inschatting gemaakt van de aanwezigheid van kwel.

Deze onderzoeken laten zien dat het perceel OTW01H601 en een gedeelte van perceel OTW01H793 het meest kansrijk zijn voor de ontwikkeling van vochtig hooiland. Voor het kansrijke gedeelte van OTW01H793 is aanvullend bodemchemisch onderzoek uitgevoerd (bijlage 3). Hieruit blijkt dat de bovenste 20 cm voedselrijk is. Dieper dan 20 cm zijn de condities geschikt voor de ontwikkeling van vochtig hooiland.

Begin 2021 is ook een Landschapvisie afgerond (bijlage 4). Deze geeft ons een basis voor de landschappelijke invulling van het gebied.

Uitgangssituatie van de percelen in deze aanvraag laat zich samenvatten tot:

- Een overgang van beekdal naar flank.
- Een bodem van fijn en minder fijn zand met hierin lokale leemlagen. Op de lage percelen vrij hoge grondwaterstanden die in de zomer kunnen uitzakken. Een klein gedeelte is opgehoogd.
- De lage percelen kenmerken zich als beemden. Enkel gebruikt als graslanden. Deze percelen hebben een goed ontwikkelde teeltlaag.
- Perceel OTW01H602 laat zich kenmerken als heideontginning. Gebruikt als akker met bij behorende mestgift en een matige bodemontwikkeling.

1.3 Huidige natuurwaarde

De lage graslanden hebben al een redelijke soorten rijkdom. Maar worden gedomineerd door grassen. In het voorjaar zijn een aantal percelen wel rijk aan pinksterbloemen.

Het huidige beheer gericht op verschraling is duidelijk terug te zien.

Het afwisselende landschap met hoofdzakelijke extensief gebruik is een interessant leefgebied voor vogels. Hiernaar is in 2021 onderzoek gedaan in de vorm van een "Broedvogelmonitoringsproject" (BMP). Het gebied herbergt voornamelijk bossoorten en struweelsoorten, die voorkomen op de perceelsranden. Zeer schaars komen ook moerasvogels voor. De huidige oppervlakte riet en moeras is te gering voor veel moerasvogels en hoge aantallen.

1.4 Natuurbeheerplan

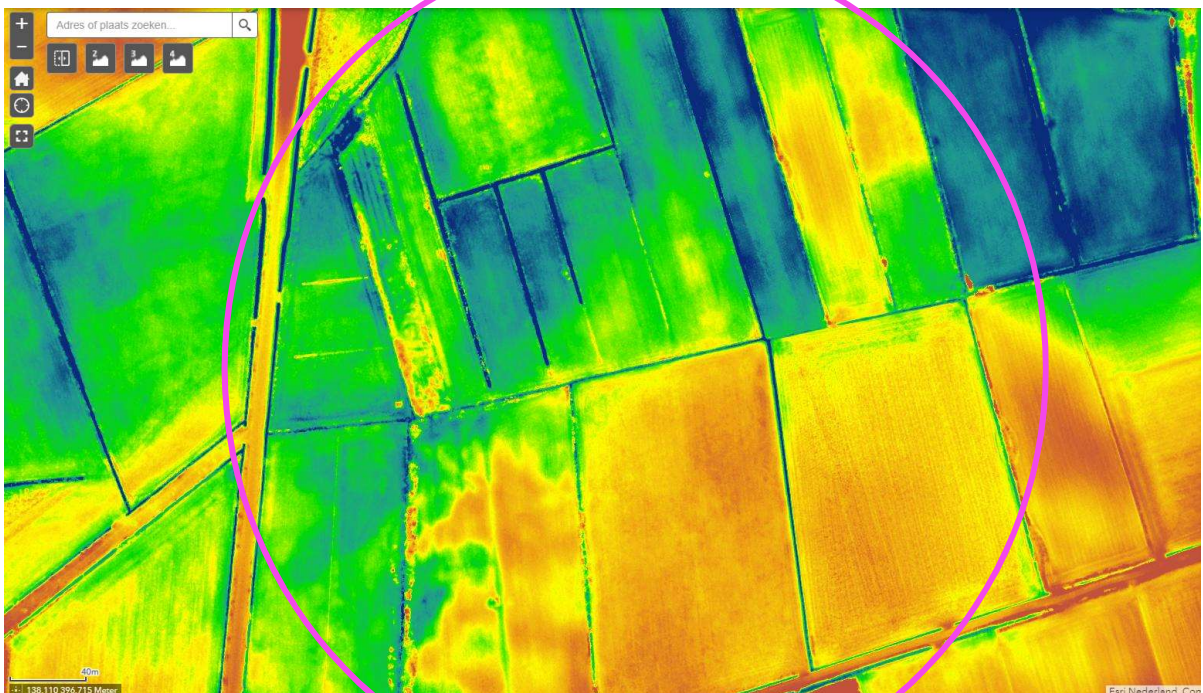
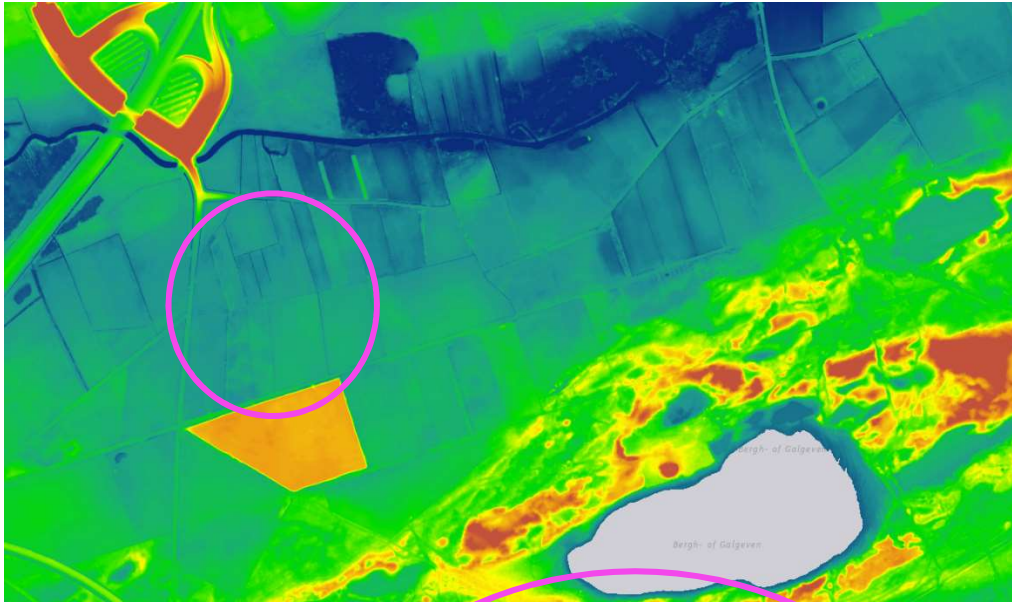
De percelen in deze aanvraag hebben het ambitietype "N00.01 Zoekgebied 2 Hoge CHW" met uitzondering van perceel OTW01H602. Deze heeft het ambitietype "N10.02 vochtig hooiland".

Beheertype Zoekgebied 2 Hoge CHW	50% N14.01 Rivier- en beek begeleidend bos of N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos 25% N12.02 Nat Kruiden- en faunarijke grasland 25% N12.06 Nat Ruigteveld
-------------------------------------	---

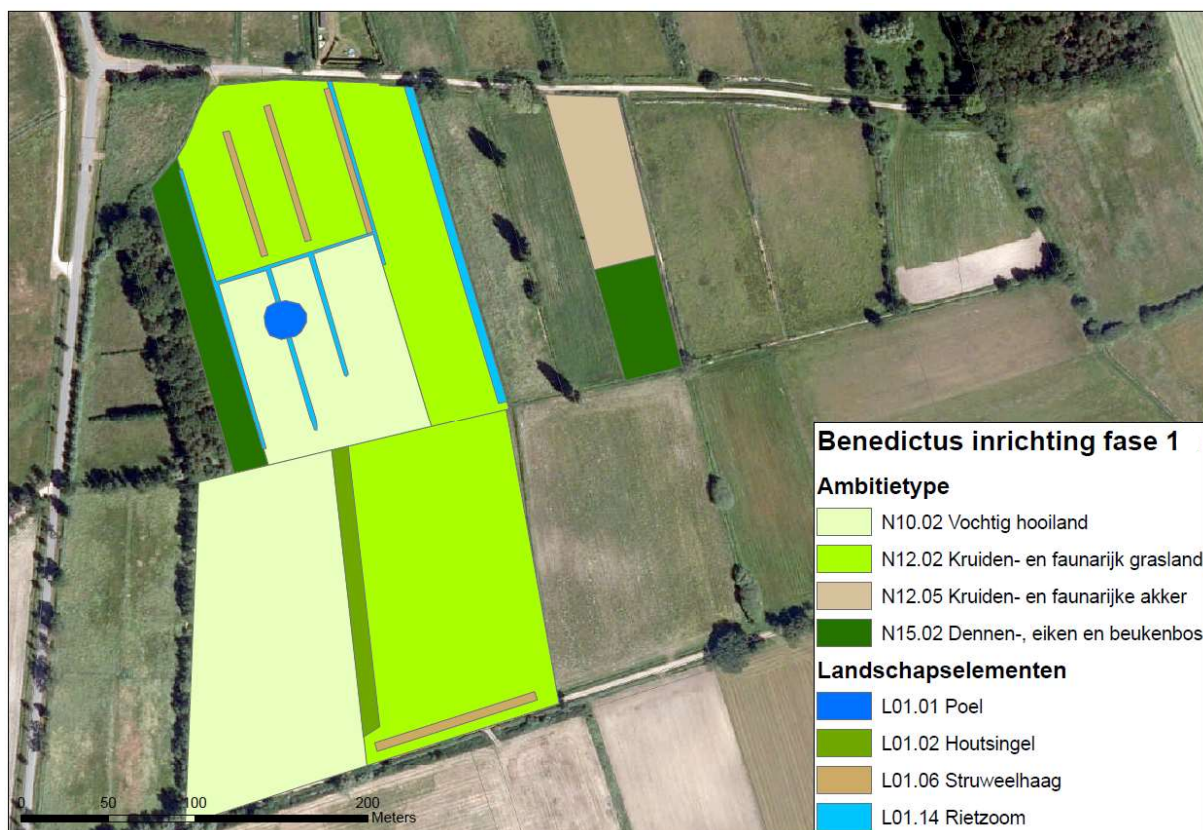
1.5 Bestemmingsplan

Alle percelen in deze aanvraag hebben de bestemming Agrarisch met waarden: Landschap, natuur en cultuurhistorie. Deels met waarde archeologie.

1.6 Hoogteligging AHN4

2 Toekomstige situatie

2.1 Invulling Ambitietype

De uitgevoerde onderzoeken hebben we vertaald tot de onderstaande ambitietype en landschappelijke invulling. Deze ambitietype zien we als realistisch. Wanneer het beekherstel aan de Voorste Stroom wordt uitgevoerd heeft dit een zeer positief effect voor de kwaliteit van de gekozen ambitietype.

Voor de ambitietype N14.02 beek begeleidend bos en N12.06 natte ruigte zien we geschikte percelen langs de Voorste Stroom. Voor grootschalige bosontwikkeling kijken we naar de percelen aan de zuidkant van De Benedictus.

Perceel	Ambitietype	Onderbouwing
OTW01H608	N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	Dit perceel was rond 1950 nog bebost. Bosontwikkeling op dit perceel gaat niet ten koste van de openheid van het gebied.
OTW01H793	N10.02 Vochtig hooiland + N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	Het laagste deel van het perceel heeft de potentie voor de ontwikkeling van vochtig hooiland, deze willen we benutten. Het overige gedeelte van het perceel heft een goede basis voor de ontwikkeling van een soortenrijk grasland. Vanuit cultuurhistorie leent dit zich ook voor de aanplant van landschapselementen en de ontwikkeling van rietzomen.

OTW01H617	N12.05 Kruiden- en faunarijke akker + N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos	Perceel 617 is in het verleden deels opgehoogd. Het hogere gedeelte is te gebruiken als natuurakker. Op het lagere gedeelte wordt bos ontwikkeld.
OTW01H601	N10.02 Vochtig hooiland	Dit perceel is eerder afgewaardeerd met subsidie vanuit de SKNL. Sindsdien is het beheer gericht op verschraling. Inrichting heeft niet plaatsgevonden. Dit ambitietype, vochtig hooiland is realistisch als de ijzerrijke kwel dichterbij aan het maaiveld komt en langer wordt vastgehouden.
OTW01H602	N12.02 Kruiden- en faunarijke grasland	We kiezen hier voor een soortenrijk grasland met openlandschap. Haaks op het pad wordt een houtsingel aangeplant. Parallel aan het pad komt een transparante struweelhaag.

2.2 Inrichting

Stichting Duurzaamheidsvallei heeft ruime ervaring met de realisatie van natuur en landschapselementen. Met name voor de aanplant wordt ook de hulp van vrijwilligers van buiten de stichting ingeroepen. Voor grondverzet wordt een loonwerker ingehuurd. De aansturing gebeurt vanuit de stichting.

Hieronder worden de inrichtingsmaatregelen per beheertype en landschapselement beschreven. Beplantingsplannen met soortenlijst worden in een later stadium gemaakt.

N10.02 Vochtig hooiland

Voor de ontwikkeling van het vochtig hooiland op perceel OTW01H793 wordt voedselrijke teeltlaag van 20cm verwijderd. De greppelstructuur blijft gehandhaafd om stagnerend water op maaiveld tegen te gaan. De greppels worden verondiept tot 20 cm onder maaiveld.

Om de soortenrijkdom een impuls te geven wordt geënt met maaisel van een goed ontwikkeld vochtig hooiland.

N12.02 Kruiden en faunarijke grasland

De kruiden- en faunarijke graslanden worden ontwikkeld vanuit de huidige grasmat. De waterafvoer wordt beperkt tot het tegengaan van stagnerend water op maaiveld. Sloten worden waar mogelijk gedempt of afgedamd. Indien dempen niet mogelijk is wordt verondiept tot de noodzakelijke diepte.

N12.05 Kruiden- en faunarijke akker

Het grasland wordt omgevormd tot akker.

N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos

Hier wordt aangeplant met inheemse bomen en struiken die passen bij een vochtige zandbodem. Aanplant gebeurt met een dichtheid van 4.000 stuks per hectare over 75% van de oppervlakte. Vooraf wordt de bodem gefreesd of gespit. Dit geeft een goede basis voor spontane ontwikkeling van bosopslag, zeker langs het bestaande bos.

L0.01 Poel

Op het laagste gedeelte van perceel OTW01H793 wordt een poel gerealiseerd. De poel krijgt een oppervlakte van circa 400 m² en een maximale diepte van 80 cm. De poel krijgt flauwe

taluds van 1 op 5 tot 1 op 10. Door de beperkte diepte kan de poel bij droge zomers droogvallen.

L01.02 Houtsingel

De houtsingel krijgt een de breedte 10 m. Aanvullende op de bestaande begroeiing worden inheemse bomen (30%) en struiken (70%) aangeplant. Dit gebeurt over 80% van de lengte om ook de ontwikkeling van braamstruweel ruimte te geven. Als plantverband wordt 1,5 x 1,5 m gehanteerd. Langs de houtsingel wordt op 1,5 m uit de rij om de circa 20 m een weipaal geplaatst om beschadiging bij het maaibeheer van het aanliggende grasland te voorkomen.

L01.06 Struweelhaag

Voor de struweelhagen wordt gekozen voor de aanplant van inheemse overwegend doornachtige struiken. Plantverband 1,0 x 1,0 m. Op perceel OTWO1H793 bestaat de haag uit 2 rijen. Op perceel OTW01H602 bestaat de haag uit 3 rijen. Langs de struweelhaag wordt op 1,5 m uit de rij om de circa 20 m een weipaal geplaatst om beschadiging bij het maaibeheer van het aanliggende grasland te voorkomen.

L01.14 Rietzoom

De sloten die niet gedempt worden krijgen een flauwe oever (1 op 5 of flauwer) waar zich een rietzoom zal ontwikkelen.

Afmetingen landschapselementen (m2)

Perceel	L01.01 Poel	L01.02 Houtsingel	L01.06 Struweel haag	L01.14 Rietzoom	
OTW01H608					
OTW01H793	400				poel met diameter van circa 22 m
			968		3 hagen samen 242 x 4 m
				2.505	rietzoom 520 x 3 m + 189 x 5 m
OTW01H617					
OTW01H601					
OTW01H602		1.670			houtsingel 167 x 10 m
			485		haag 97 x 5 m
Eindtotaal	400	1.670	1.453	2.505	6.028

2.3 Beheer

De index natuur en landschap van Bij12 is de leidraad voor het beheer.

De percelen worden na inrichting door het Groenontwikkelfonds Brabant verkocht volgens de principes van gelijkberechtiging. Kopers zullen met een kwalitatieve verplichting gehouden worden aan het (ontwikkelings-)beheer van de betreffende beheertype en het onderhoud van de aangelegde landschapselementen. Tot de overdracht aan de eindbeheerder, maar uiterlijk tot en met 2023, wordt het beheer uitgevoerd door Stichting Duurzaamheidsvallei. Hieronder wordt het beheer voor de verschillende beheertype en landschapselementen kort beschreven.

N10.02 Vochtig hooiland

Met de schrale uitgangssituatie kan volstaan worden met jaarlijks één keer maaien en afvoeren. Maaien gebeurt aan het eind van het groeiseizoen in september – oktober. Mocht blijken dat de eerste jaren extra verschrallingsbeheer nodig is, dan wordt extra gemaaid in juli – augustus.

N12.02 Kruiden en faunarijke grasland

Het beheer is gericht op verder verschralling. De eerste keer maaien gebeurt na 1 juli. Hierbij wordt rekening gehouden met de insecten door delen (10%) niet te maaien.

N12.05 Kruiden- en faunarijke akker

Om de 1 à 2 jaar wordt de akker bewerkt en opnieuw ingezaaid.

N15.02 Dennen-, eiken- en beukenbos

Het beheer van dit beheertype binnen deze aanvraag is zeer beperkt. Mogelijk is 1 à 2 jaar na aanplant inboet nodig.

L0.01 Poel

Om dicht groeien te voorkomen wordt de poel periodiek (eens per circa 5 jaar) gemaaid / geschoond. Dit gebeurt tussen 1 september en 15 oktober.

L01.02 Houtsingel

Mogelijk is 1 à 2 jaar na aanplant inboet nodig. De houtsingel wordt als hakhout met overstaanders beheerd.

L01.06 Struweelhaag

Mogelijk is 1 à 2 jaar na aanplant inboet nodig. De struweelhagen worden periodiek afgezet. Gekozen wordt voor een interval van 5 tot 7 jaar. Vrijkomend hout wordt afgevoerd.

L01.14 Rietzoom

De rietzoom wordt periodiek gemaaid met een cyclus van 2 tot 4 jaar. Gestreefd wordt naar gefaseerd maaien in verschillende jaren zodat telkens de helft van de oppervlakte riet behouden blijft om zodoende een deel overjarig riet te waarborgen. Maaisel wordt afgevoerd.

